

njega. Zato slovenski narod dosledno odklanja nasladno vsiljivost brezverskega in protislovenskega časopisja, zato odklanja vse take, ki ga širijo, ki ga berejo, se po njem ravna, ki po navodilih teh časopisov dalje delujejo. Moč narodova, ki bo strla ta najnovejši naval, se je vzbudila, in zastoj je bil poizkus, to moč narodu odvzeti.

Zastavimo vso svojo moč!

Ko je bil zadnjič zbor zaupnikov SLS v Celju, so se zaupniki domenili, da je potrebno zastaviti vso svojo moč v ta namen, da se iztrebi časopisje, ki ruši moč slovenskega naroda in da se stori vse za dobro, krščansko, slovensko časopisje. Zdaj v decembru je čas novega dela. V vsakem kraju se je določil, oziroma naprosil poseben stalni voditelj agitacije za dobre časopise. Ta bo zbiral teden za tednom pridne pomočnike, ki si bodo delo razdelili po okoličinah in tako v vsej Sloveniji povzdignili glas:

Naša moč je — močno časopisje!

Že veliki Napoleon, ki je bil mogočen kot nihče v Evropi, je priznaval časopisju moč prave velesile. In mnogi, ki so hoteli svojim načrtom priboriti pot z uma svetlim mečem, so to izvršili potem časopisja. Lani je papež sam povedal pomenljive besede: »Najlažje širimo danes svoje ideje s tiskom. Zato potrebujemo za našo sveto stvar v prvi vrsti dobrega krščanskega časopisja. Za časopisje ne moremo nikdar dovolj storiti, nikdar dovolj žrtvovati!« Tudi slovenski narod je o tem prepričan, da bo po močnem, versko in narodno zavednem časopisju tudi sam močen, veren in naroden ostal.

Na delo za »Slovenskega Gospodarja!«

Veliko tisočev je, ki prejemajo teden za tednom svojo priljubljeno glasilo »Slovenskega Gospodarja«. Komaj ga čakajo. Ko pride, jim je prijetno, kot če pride dober prijatelj k hiši. In res je »Slovenski Gospodar« letos že 60 let zvest in dober prijatelj slovenskega naroda in mu hoče tak tudi še v bodoče ostati! So pa še hiše, kamor »Slovenski Gospodar« še ne prihaja. Ako mu v tako hišo odpre pot dobra beseda, recite jo! Ako mu odpre pot prijateljska podpora, ponudite jo! Največje delo pa boste storili tam, kjer bo »Slovenski Gospodar« zamenjal one vrste časopise, ki se sramuje vere in jezika svojega naroda, še več, ki sami zasramujejo vero in jezik svojega naroda. Čas dela je tu! In nihče ne bo odlašal. Vršili bomo veliko delo, narodu bomo dajali moč, ki bo silnejša kot je strup, ter ga bode izločila, ki bo ohranila slovenski narod, da vrši svoje veliko poslanstvo, ki mu ga je Bog določil.

Slovenski župani v preteklosti.

Pred letošnjimi tečaji Županske zveze v Mariboru.

Županska oblast je med Slovenci že od nekdaj najbolj poljudna in ugledna. Kolikor so imeli naši predniki raznovrstnih oblastnikov tokom stoletij, o katerih nam pričajo listine, so se vendar župani najbolj udomačili in nikjer nista ime in veljavo županova ostali tako stalni, kakor pri Slovencih. Pri županijah gre za starodavno in pristno domačo ustanovo, ki se je nad 1000 let ohranila, dasiravno dandanes nima več tistega pomena, kakor ga je imela nekdaj.

Pot do županov nas vodi preko zadrug, ki so bile osnovne organizacije vsega družabnega življenja pri Jugoslovanih. Zadruga je obsegala več rodbin pod eno streho, združenih po krvnem sorodstvu, ki so imele skupno gospodarstvo. Načelnik zadruga je bil starešina, ki je vodil gospodarstvo, razdeljeval delo in skrbel za vse potrebe zadruharjev. Pa zadrugah ima mnogo naših vasi še danes svoja imena: Matjaševci (Matjaš), Stefanovci (Stefan), Čagona (Čagojca, Čagoj), Žiče (Žitca vas, Žitkova vas). Ravno taka krajevna imena nam dokazujejo veliko oblast, ki jo je imel starešina zadruga ali župan v svoji zadruzi ali naselbini, spričujejo nam pa tudi dejstvo, da so se pri nas Slovenci socialne in politične borbe razvile iz razširjene rodbine, t. j. iz zadruga.

Več zadrug je pri naših prednikih tvorilo župo. Višja enota je bila plemenska zveza, ki je obsegala vse ozemlje naseljeno od istega rodu ali plemena. Tem večjim združ-

bam so načelovali župani, ki so se kot voditelji v bojih nazivali vojvode. (Gorazd, Volkun, Pribislav . . .) Taka velika županija je izpričana pred 1000 leti v Radigojevini (Radgoni), kjer je bil tudi utrjen grad. Isto imamo v Dolnji Lendavi v Prekmurju.

Na mesto staroslovenskih velikih županij so v 9. stoletju stopile frankovske grofije, ki so jih upravljali grofi.

O delovanju in oblasti naših velikih in malih županov pred 1200 leti nimamo podrobnih poročil. Vemo to, da je bil župan sodnik med zadrugami in njih posameznimi člani (vmeščanje); »Če je pravičen sodnik«, popoldne je šel vojvoda na Gosposvetsko polje, kjer je stal »sodni stol«. Razen tega je bil župan v poganskih časih tudi svečenik svoje župe, kakor starešina svoje zadruga, ker stari Slovani niso imeli svojih duhovnikov (glej Finžgar: »Pod svobodnim solncem!«) Za časa vojne je župan načeloval župni in plemenski vojski.

Kmečke zvezne države so se pri Slovencih pojavile le posamič in so kmalu propadle. Ideja slovenske države pa je v ljudstvu živel naprej, zato so se tudi nemški vojvode podvržili obredu ustoličenja, da so se mogli pred ljudstvom pokazati kot pravi oblastniki. — Čeravno so se med Slovenci v vedno večji množini naseljevali Nemci (Bavarci), vendar je prirojeno narodno pravo še dolgo ostalo nedotaknjeno. Zato se je tudi dolgo ohranilo slovensko sodišče z župani kot sodniki. Župani-sodniki so bili ali pooblašteni od gosposke, ali pa svobodno voljeni. Izvrševali za svojo sodno oblast s pomočjo prisodnikov (zapriseženih mož), katerih je bilo 5 do 7 ali 12. Ti sodniki so sodili javno pod lipo. Umešeni so bili zelo slovesno. Župani kot sodniki so se ohranili zelo dolgo, ponekod celo v 17. stoletju (še danes pravijo ponekod: grem k »rihtarju« (sodniku).

Slovenci pa so postali vedno bolj odvisni od tuje gosposke. Kmalu so preostali od svobodnega ljudstva le še poedinci, skupine ali posamezne občine, takozvani plemičarji ali svobodnjaki, n. pr. Teharje. Le-te občine so imele svojo samostojno organizacijo z župani na čelu. Teharčani n. pr. so si prosti izvolili svojega župana ali sodnika, ki je opravljal s štirimi starešinami vso občino. Imel je sodstvo v vseh zadevah, razven takih zločinov, ki se kaznujejo s smrtjo, sklepal je v imenu občine pogodbe in jih pečatil s pečatnikom plemičarjev. Plemičarji so smeli svobodno nositi orožje in si zahtevati pravice z mečem ali pred sodiščem. Izven v takih občinah plemičarjev, v katerih se nam kažejo zadnji ostanki kmečke avtonomije, so bili župani v srednjem veku le še sodniki in upravni organi skupin, deloma pa le še vaški predstojniki. Nemška gosposka jih je uporabljala po večini kot gospodarske nadzornike. Za svoje delo in trud so imeli ti župani plačilo v užitku zemljišč, županice. Vaški predstojniki so le izterjavali davščine in izvrševali rubežni in sodili v malenkostnih preprih, razsodbo pa je morala potrditi grajska gosposka. Dostikrat so bili tudi izvrševalci kazni (mejni spori).

Kako se je oddajala županska služba?

Služba navadno ni bila dedna, ampak so župana od časa do časa jemali iz raznih rodbin. Večidel so imeli podložniki pravico izbrati si župana, gosposka pa ga je potrdila. Ponekod je bilo županstvo združeno z lastnikom določenega zemljišča (Pekre pri Mariboru poseben način: posestniki zaporedoma).

Strogo določenega delokroga župani v tej dobi niso imeli, ampak so izvrševali to, kar so jim grajski oskrbniki prepustili prosto po dogovoru ali pa vsled starodavnega običaja. Od množine in važnosti prepuščenih jim pravic je bil odvisen tudi socialen ugled in vpliv županov: Kot gospodarski uradniki so morali župani izpovedati o dajstvih posestnikov svoje vasi in sami od njih pobirati davščine, napovedovati tlako in skrbeti, da so jo podložniki opravliali. Dalje so morali župani, če ni bilo v vasi drugih podložnikov, prenašati do sosednjega župana oskrbnikova pisma, kar je bilo za čas turških vpadov velike važnosti. (»Turški glas.«) Sodna oblast se je županom tem bolj omejila, čim bolj jo zasledujemo naprej v novi vek. Imeli so sodne zbore (vsaj enkrat v letu), naznanjali so sodnijske zločince. V večini slučajev pa jim je bilo prepuščeno le gozdno in poljsko sodstvo, med tem, ko so si krvno sodstvo pridržali grajski oskrbniki.

Verjetno je, da so po kmečkih uporih koncem 15. in v prvi polovici naslednjega stoletja strožje pazili na podložne kmete, kakor tudi na župane, katerim so sodno ob-

»Ali je kedaj bilo drugače?« je odgovoril Magva. »Moje ljudstvo je vedno imenoval svoje drage otroke.«

Čeprav je Delavar vedel, da Magva ne trdi pravega, je pokimal z glavo in rekel:

»Tomahavki vaših vojščakov so bili zelo rdeči pred kratkim.«

»Res je tako, zdaj pa so skrhani in se svetijo. Angleži so mrtvi in Delavari so naši sosedje.«

Delavar je vljudo zamahnil z roko in molčal. Magva pa je poprijel namigavanje gostiteljevo na klanje v fortu Viljem-Henrik in je rekel:

»Ali moja ujetnica bratom dela preglavico?«

»Dobrodošla nam je.«

»Pot med Delavari in Huronci je kratka in odprta. Ako vam je v nadlego, se lahko vrne k mojim ženam.«

»Nam je dobrodošla!« je s poudarkom ponovil delavarski poglavar.

Magva je mislil, da se bo z lahkoto zopet polastil Kore, a ta odgovor ga je zmedel. Pokazal pa ni, da mu je izpodletelo, ampak je po kratkem premolku hladno nadaljeval:

»Ali niso tuji mokasini prišli v gozdove? Ali moji bratje niso opazili sledi belokožcev?«

Zviti Delavar se je delal, kakor da bi šlo za Francoze, in je odgovoril:

»Moj kanadski oče naj le pride. Njegovi otroci so pripravljeni, da ga sprejmo.«

Ako pride veliki poglavar, pride kadit pipo miru. Tudi Huronci ga bodo sprejeli z veseljem. Angleži pa imajo dolge roke in dolge noge, ki se ne utrudijo.«

»Delavarov ne bodo našli speh.«

»Dobro«, je rekel Magva ter še enkrat preobrnil svoj načrt, ko je videl, da previdnemu nasprotniku ne pride do

last omejili in si je tudi od tedaj zemljiška gosposka prilastila imenovanje, oziroma potrjenje od srenje voljenih županov, njih sodno in upravno oblast pa zelo omejila. Najdalje pa se je županska oblast v starem obsegu ohranila pri beneških Slovencih (do leta 1840). Na Kranjskem je prenehala stara županska ustava okoli leta 1500, na Štajerskem pozneje in še pozneje na Koroškem.

In potem je prišla nova zakonodaja, ki je, sicer vpoštevajoč udomačeno pravo v obliki, župane napravila pred vsem za uradnike, pustila jim pa res tudi še nekatere pravice, ki pa niso niti sence pravic nekdanjih županov. Toda še slabša bo stvar po novem občinskem zakonu, ki se nam obeta. Slovenski župani s svojo tisočletno zgodovino svobode bodo postali po novem občinskem zakonu le še uradniki, vezani vselej in povsod le na stroge predpise zakonov, uredb, odredb in odlokov.

Državna politika.

V NAŠI DRŽAVI.

Volitve v oblastno skupščino bodo razpisane. Tako so se glasila poročila ves pretekli teden. Nekateri so že vedeli povedati, da bodo te volitve dne 23. januarja. Naenkrat se jim zelo mudi. O tem je poseben članek, ki ga naj vsak prebere!

Radikali in radičevci imajo prav slab zakon med seboj sklenjen. Vedno se prepirajo, vedno bolj kažejo, da ne spadajo skupaj in se že pripravljajo, kako bodo pred narodom opravili ločitev dosedanje zveze. Radič je šel v svoje politično najbolj ogrožene kraje, tudi v Mursko Sobotu, pa jo je povsod prav klaverno odkuril, ker mu povsod gori pod nogami in njegova beseda ne more več pogasiti ognjevitiga ogorčenja, s katerim se ljudstvo obrača proti njemu.

Centralna uprava države. Vsaka država mora imeti upravo, ki vodi državne posle. Dosedanja naša uprava je zelo slabo poslovala, posebno če pogledamo v Beograd v razne urade, kjer leži na tisoče nerešenih prošanj in vlog. Delokrogi raznih uradov in ministrstev so se križali, da ministri sami niso vedeli, kdo ima v tej, kdo v drugi zadevi odločiti. Ureditev te zadeve je velikanske važnosti. Kajti, če bodo še nadalje vsako malenkost reševali ministri, še nadalje kralj podpisoval vsak osebni odlok, tedaj bomo čakali na rešitve raznih vlog ne le mesece, ampak leta, kar se že zdaj dogaja. Naša dosedanja uprava je podobna kmetu, ki je na desetih različnih njivah oral, a hotel sam imeti vse vaje v svojih rokah, pa jih je podaljšal do svojega doma in cukal na nje, pa ni šlo oranje na nobeni njivi izpod rok. Naši poslanci so zato zahtevali, da mora vlada: 1. predložiti načrt, kako si to ureditev zamišlja, 2. dati čim večjo odločevalno moč samoupravnim ustanovam, in 3. pa mora pustiti poslanca, da po posebnem odboru nadzirajo državno upravo. Te zahteve, ki branijo pravice ljudstva, so vzbudile pri Srbih in Hrvatih veliko pozornost in uroševanje.

V DRUGIH DRŽAVAH.

Italijani so slabiči. V Italiji je velikanska večina Italijanov, malo Nemcev v tirolskem delu, pa niti en milijon Slovanov. A kako so Italijani slabiči in boječi ljudje, kaže njihovo nasilje nad Slovenci. Te dni so jim prepovedali vsa prosvetna društva, kjer so prihajali Slovenci skupaj, da so se izobraževali, gojili svoj jezik, svojo pesem. Ej, Italijani, ni vas zastoj strah! — Pa ne le Slovanov, tudi drug drugega se zelo boji! Mussolini se je zavaroval s tem, da zadene vsakega, ki ga napade, smrtna kazen. Vsem nasprotnim poslancem je vzel poslansko čast in moč in jih je dal zapreti v ječe. Ta sila bo še enkrat rodila odpor, ki bo zrušil celo državo.

Rusija in Turčija sta sklenili vojaško pogodbo, da bo za slučaj, če Italija res napade Turčijo, prihitela Rusija z vso svojo silo Turčiji na pomoč. To pa bo za Italijo precej trd oreh in Mussolini ima še preslabe zobe, da bi ga strl.

Madžarske volitve so znane, so precej podobne našim doli po južni Srbiji. Tista stranka, ki vlada, že naprej izračuna, koliko potrebuje glasov v posameznem kraju, pa jih toliko dobi, če jo kdo voli ali ne. Pri nas pa si kaj takega le še ne dopustimo in bomo branili pravico svobodnih volitev kot svojo staro pravdo.

vsi pa so se zvedavo ozirali proti veliki koči sredi vasi, kakor bi se v njej skrivalo nekaj, kar je nase obračalo njih pozornost.

Naenkrat pa se je na koncu skalne ravnice, na kateri je stala vas, prikazala tuja moška postava, ki se je jasno črtala na rdečkastem jutranjem nebu. Ko so ga ugledali Delavari, je v znamenje miroljubnosti dvignil roko proti nebu, potem pa jo je položil na prsi. Vaščani so mu z istimi znamenji naznanili svoje prijateljstvo ter mu namignili, kaj pride bliže.

Ko se je bližal, ni bilo slišati drugega kot žvenkljanje srebrnih okraskov, ki jih je nosil na rokah in okrog vratu, in zvončkov, ki so krasili njegove mokasine od jelenove kože. Može je mimogrede vljudo pozdravljati. Ustavil se je tam, kjer so bili zbrani odlični poglavarji. Zdaj so Delavari spoznali v tujcu huronskega poglavarja Magvo, Zvitega lisjaka.

Sprejeli so ga molče in z dostojanstveno resnobo. Starešina pa ga je pozdravil z besedami:

»Dobrodošel, hrabri Huronec. Ali bi hotel s svojimi brati jesti sukatuš (koruzna jed)?«

»Hočem!« je odgovoril Magva in važno sklonil glavo.

Delavarski poglavar je iztegnil roko in Magvo prijel s pestjo v znamenju prijateljstva. Potem ga je povabil, naj stopi v njegovo kočjo in z njim deli zajtrk. Spremljana od starejših vojščakov sta moža stopila v bližnjo kočjo.

Ko so se bili najedli, so ženske pospravile ostanke, Magva in delavarski poglavar pa sta se pripravljala, da bi v besednem boju izvalila drug drugemu nakane z zvijačo in prekanostjo.

»Ali se je obraz mojega velikega kanadskega očeta zopet obrnil proti Huroncem?« je vprašal delavarski govornik.

živega. »Prinesel sem darila za brate. Delavarom se je zdelo prav, da niso krenili na bojno pot, a njih prijatelji niso pozabili, kje je njih bivališče.«

Zvijačni gost se je dvignil in razprostrl svoja darila pred pohlepni gostitelji. Po večini je bilo to malovredno lepotiche, ki so ga bili Huronci v fortu odvzeli poklanjam ženam. Magva je znal vse spretno in preudarno razdeliti. Resni in oprezní Delavari so naenkrat postali prijazni. Posebno gostitelj je zadovoljno pregledoval svoj delež in je rekel:

»Moj brat je moder poglavar. Dobrodošel!«

»Huronci ljubijo Delavare kot svoje brate«, je odgovoril Magva. »Zakaj bi jih ne? Ali ne barva isto solnce njih kože? Ali ne bodo po smrti lovili v istih gozdovih? Rdečkožci bi se morali združiti in pazno oko obračati na bledolčnike. — Ali moj brat ni opazil ogleduhov v gozdovih?«

Gostitelj je postal mehek in je živahno odgovoril:

»Tuje mokasine smo zasledili okrog našega tabora. Prav do naših koč so prišli.«

»Ali je moj brat pregnal pse?«

»Ne. Tujec je pri Delavarih vedno dobrodošel.«

»Tujec že, ne pa ogleduh.«

»Ali Angleži ženske rabijo za ogleduhe? Ali ni rekel huronski poglavar, da je ženske ujel v boju?«

»Tako je. Pa vendar so Angleži razposlali ogleduhe. Prišli so v moje kože, a niso našli nikogar, ki bi jih bil prijazen sprejel. Potem pa so šli k Delavarom, rekoč: Delavari so naši prijatelji, ker so se obrnili od svojega kanadskega očeta.«

(Dalje prihodnjič.)

Rusija in Jugoslavija. Rusija je bila pred vojno edina odločujoča država na Balkanu. Za bivšo Srbijo je bila kakor stric iz Amerike, plačevala je vse za njo, pa seveda tudi odločala. Ta skupna politika je bila res vseslovenska politika. Rusija je po boljševiki izgubila narodni značaj in je bila pred vsem le boljševiška in komunistična država. Poročali smo že, da so se ruski vodilni krogi unesli in začeli bolj pametno misliti. Zdaj so začeli ruski listi kar po vrsti pozivljati Jugoslavijo, naj vzpostavi zopet nekdanje zveze. Ako bodo Rusi opustili komunistično agitacijo, pa bolj poudarili narodni značaj ruske države in svojo zunanjo politiko uravnali kot slovensko politiko, potem bo to zblizanje za nas Slovence dobro.

V SLOVANSKI RIM — NA VELEHRAD.

Prvo slovensko romanje na Velehrad.

Lansko leto, v jubilejnim svetem letu, smo romali v Rim. Prihodnje leto bomo slavili slovanski verski jubilej, namreč 1100letnico rojstva našega apostola sv. Cirila. Po vsem slovanskem svetu se bo proslavljalo spomin sv. Cirila in Metoda, slovanskih apostolov in prosvetiteljev, predvsem na Velehradu, ki je bil po starem izročilu središče delovanja naših apostolov. Na Velehrad, v slovanski Rim, bodo prihajali romarji iz vseh slovanskih dežel. Mi ne sme mo biti zadnji!

Misel našega romanja se je sprožila na letošnji konferenci jugoslovanskih škofov v Zagrebu. Organizacija slovenskega romanja je poverjena Apostolstvu sv. Cirila in Metoda v Ljubljani in v Mariboru. Potovali bomo s posebnim vlakom skozi Dunaj in Brno; na Velehradu se bomo mudili en dan. Nazaj bomo šli skozi najlepše slovaške kraje.

Potovanje bo imelo verski značaj božje poti, a tudi za pouk in razvedrilo bo poskrbljeno. S seboj bomo imeli pevski zbor. Od češke strani nam je zagotovljen bratski sprejem. Obnovili bomo bratske zveze s Čehi in Slovaki v duhu ideje ciril-metodijske, v duhu naših skupnih apostolov in prosvetiteljev. Na Velehrad bomo ponesli novo zastavo, da jo poklonimo svetemu spominu slovanskih apostolov.

Romanje bo trajalo približno pet dni; vršilo se bo sredi avgusta, da bomo Marijin praznik dne 15. avgusta praznovali na Velehradu skupno s Čehi in Slovaki. Stroški bodo znašali okoli 700 dinarjev za vse skupaj, za vožnjo, hrano in prenočišče, v II. razredu pa nekoliko več. Obljube so nam velike ugodnosti. Podrobnosti bomo objavili po novem letu. Priglasje sprejema za enkrat podpisani odbor (Ljubljana, Rožna ulica 11; Maribor, Glavni trg 7).

V Ljubljani, dne 20. novembra 1926.

Za Apostolstvo sv. Cirila in Metoda v Ljubljani:

Dr. F. Grivec, predsednik. Dr. A. Snoj, tajnik.

Za Bratovščino (apostol.) sv. Cirila in Metoda v Mariboru:

Dr. Fr. Cukala, predsednik. J. Kupčič, tajnik.

Kaj je novega?

Župani in občinski odborniki! Županski tečaj v Mariboru bo v nedeljo, dne 5. decembra, ob 10. uri v društvenih prostorih, Koroška cesta 1, za župane in občinske odbornike iz okrajev Maribor levi in desni breg. — Za okraje Slovenjgradec in Prevalje bo tečaj v ponedeljek, dne 13. decembra, ob 10. uri v prostorih okrajne hranilnice v Slovenjgradu. — Za okraje Celje, Šmarje, Laško in Brežice bo tečaj v nedeljo, dne 12. decembra, ob 10. uri v prostorih pri »Belem volu« v Celju. — Za Ptuj in Ljutomer se bo datum še določil. — Na vseh teh tečajih bodo predavali: občinski proračun, davčne zadeve, vojaške zadeve in o volilnih imenikih. Predavali bodo strokovnjaki. Prav posebno opozarjamo na predavanje o davčnih zadevah, ki bo važno za župane in občinske odbornike iz onih krajev, ki so bili v zadnjih letih prizadeti po vremenskih neizgledih.

Naša društva.

PROSLAVA 20LETNICE PROSVETNE ZVEZE V MARIBORU.

Da damo obračun o delu enega leta in da postavimo načrt za prihodnje leto, obenem pa, da se ozremo nazaj na dobo 20letnega prosvetnega dela, smo združili proslavo 20letnice, kar obstaja Prosvetna zveza v Mariboru, z rednim letnim obnim zborom. Spored je sledeči:

Slavnostna akademija.

Nedelja, dne 28. novembra, ob treh popoldne, slavnostna akademija v Narodnem gledališču:

1. Overture: Velika slavnost (godba Omladine).
2. Aljaž: Kmetški hiši (pevsko društvo Maribor).
3. Brož: Na valovih Jadrana (tamb. zbor Omladine).
4. Slavnostni govor (dr. Anton Korošec, častni predsednik Prosvetne zveze).
5. Flotov: Overture k operi »Martha« (orkester Ljudskega odra).
6. E. Adamič: Večerna (pevsko društvo Maribor).
7. Adamič: Narodne pesmi (tamb. zbor Omladine).
8. R. Eilenberg: Le moulin de la foret noire (orkester Ljudskega odra).
9. Prešern: Krst pri Savici (dramatično-deklamatorična vpriizoritev, Ljudski oder v Mariboru).
10. Aljaž: Oj, z Bogom ti planinski svet (pevsko društvo Maribor).
11. Poslovilna pesem (godba Omladine).

Vstopnice se bodo dobile v predprodaji.

Občni zbor.

V ponedeljek, dne 29. novembra, ob desetih popoldne občni zbor v dvorani Zadrugne gospodarske banke (Aleksandrova cesta 6) s sporedom:

- a) Ugotovitev sklepčnosti po čl. 18 zvezinih pravil;
- b) odobrenje zapisnika XV. obnove zbornice;
- c) poročila odbornikov;

Tudi navodila glede volilnih imenikov bodo važna, kar se morajo v januarju (ali če bodo oblastne volitve, po volitvah) prihodnje leto volilni imeniki na novo sestaviti.

Duhovniške izpembe. Prestavljeni, oziroma nastavljeni so sledeči vlč. gg.: Jožef Kuk, kaplan na Hajdini, je prestavljen v Sevnico; Ivan Verbanjšak, kaplan pri Sv. Barbari v Halozah, je prestavljen na Hajdino; Alojz Ciglar, kaplan na bolniškem dopustu, je nastavljen pri Sv. Barbari v Halozah; Karl Jaš, novomašnik, je nastavljen v Zalcu; Martin Gorogranec je ostal na dosedanjem mestu v Trbovljah; Josip Kavčič, kaplan na dopustu, je nastavljen v Framu; Alojz Pihler, kaplan v Framu, je prestavljen v St. Ilj pod Turjakom; Ivan Orel, kaplan v St. Ilju pod Turjakom, je prestavljen na Prevalje.

Pogreb prosta Jurkoviča v Ptuj. V četrtek, dne 18. t. m., ob pol treh popoldne se je vršil pogreb umrlega prosta g. Jurkoviča. Kondukt je vodil vlč. g. kanonik Vraber iz Maribora. Krsto so prenesli iz prošnje v mestno prostijsko cerkev, kjer so molili duhovniki mrtvaške molitve. Nato je izpregovoril vlč. g. kanonik Vraber poslovnih besede, v katerih je posebno naglašal, da je bil rajni vnet Marijin častilec in dober duhovnik. Priporočal je vernikom molitve za umrlega. Po molitvah v cerkvi se je razvrstil sprevod proti mestnemu pokopališču. Spredaj je šla šolska mladina osnovnih šol, za njo korporativno gimnazija s profesorjskim zborom. Za krsto so šli ranjkega sorodniki, g. veliki župan dr. Pirkmajer z okrajnim glavarjem dr. Vončina in mestnim županom dr. Senčarjem, sodni svetnik dr. Štuhec in zastopstvo drugih drž. uradov. Nato je sledilo občinstvo. Pred križem je še stopala duhovščina, 70 sobratov je spremlilo pokojnega na zadnji poti, zares častno število! V imenu Šentjurčanov se je zahvalil ob odprtem grobu za lepo udeležbo vlč. g. zlatomašnik Sinko iz Sv. Lovrenca v Slov. gor.

Zopet povodenj v Sloveniji. V ponedeljek in posebno še v noči na torek so močno narasle reke po Sloveniji in napravile mnogo škode in to pred vsem lesnim trgovcem, ki so imeli že gotove splave, ali pa les zložen ob vodah. Mnogo splavov je odneslo valovje in naši lesni trgovci so tudi pri tokratni povodnji udarjeni zelo hudo in občutno. Povodenj je občutila tokrat: Dravska dolina, Savinjska dolina in Gorenjska. Človeških žrtev in podiranja hiš in gospodarskih poslopj tokrat ni bilo. Dravo so nagnali v take izvanredno višine nalivi na Koroškem in taleči se sneg na tirolskih gorah. Tokrat je dosegla Drava od Maribora naprej višje stanje nego pri povodnji v dneh okrog Vseh svetnikov.

Samomor v Dravi. Dravski brod pod Mariborom, ki vozi med Pobrežjem in Meljem, je bil preteklo soboto popoldan pozorišče tragičnega dogodka. Med številnimi potniki, ki so se vozili z brodom, je bil tudi 26letni Ivan Jančič. Ko je brod prevozil na sredjo Drave, je nenadoma slekel suknjič, vrzel klobuk na tla in skočil v valove. Na brodu je nastal pravi strah. S strahom so gledali ljudje, kako se je človek boril z valovi. Brodar je skočil v čoln, ki je privezan k brodu ter vozil za samomorilecem, ki se je začel potapljati. Zdelo se je, da se ga bo posrečilo rešiti, toda v trenutku, ko je privozil čoln do njega, je izginil ter se ni več prikazal na površje. Policijsko poizvedovanje je ugotovilo, da je izvršil samomor radi družinskih nepriklj; zapustil je dve pismi.

Težka nesreča. Krasna zadnja nedelja je izvalila polovico Maribora v okolico. Ceste so bile polne pešev, avtomobilov, kolesarjev in motociklistov. Nazaj v mesto se je vračalo vse v židani volji od letošnjega vina in posledica so bila številna trčenja, ki pa so potekla več ali manj srečno razen enega, ki se je dogodilo na cesti med Mariborom in Kamnico. Mariborski trgovec g. Ernest Gert je vozil s svojim motornim kolesom proti Kamnici. V drugem klancu, ki je nevaren radi strmine in ostrega ovinka, mu je privozil nasproti s kolesom 25letni ekonom iz Fale, g. Ivan Korman. Na ovinku nobeden od voznikov ni pazil, če vozi po pravilni strani ceste in tako je bilo trčenje neizogibno. Sreča je samo to, da je vozil motociklist v hrib precej polagoma, drugače bi bila nesreča še večja. Oba voz-

nika sta padla v jarek. G. Gert si je zlomil desno roko pod komolecem, g. Korman pa je dobil težke poškodbe na glavi, rokah in nogah ter je oblašal nezavesten. Ponesrečenecema so nudili prvo pomoč mimoidoči in obveščena je bila hitro tudi rešilna postaja, ki je oba prepeljala v bolnico.

Truplo na progi. Pred nekaj dnevi smo poročali, da so našli med Pesnico in St. Iljem na železniški progi truplo neznanega moža, katerega je usmrtil vlak. Orožništvo je sedaj ugotovilo identiteto ponesrečenega in sicer je bil to Bogumil Vasola iz Svečine. Bil je nekoliko slaboumen, ter je najbrž šel po progi domov. V temi ni opazil vlaka, ki ga je usmrtil.

Zopet plaz! Velika kotlina Globoka, davčne občine Trčova pri Sv. Petru niže Maribora, se vsled letošnjega deževja od vrha do nižave pomika navzdol. Ta veliki plaz ogroža hiše in gospodarska poslopja posestnikov J. Domitri in J. Likavca. Plaz grozi uničiti velike rodovitne vinograde in sadonosnike, razen zgoraj omenjenih še posestnikom Ferlincu, Cviklu, Falentanu, Rojku in Rapocu. Zemlja se pomiče neprestano v dolino in ogroža druge dosedaj še neogrožene parcele in poslopja. Glavni vzrok plazovja tiči v tem, da na obširnem ozemlju ni nobenega odtoka za vodo in sploh nobenega jarka. Čez to ozemlje vodi tudi občinska cesta od Drave skozi Trčovo v Nebovo, proti Sv. Marjeti ob Pesnici. Cesta je na enem mestu neporabna za vsak promet ter pomaknjena za nekaj metrov od prvotne lege, na eni strani pa je nevarno ogrožena. Posebno ogrožena je hiša in dvojno gospodarsko poslopje posestnice J. Domitri v Trčovi št. 31. V spodnjem koncu plazu bi bilo treba izkopati širok in globok odvajalni jarek za vodo, da se tako prepreči večje nevarnosti plazovja, ki ogroža lastnino prizadetih posestnikov, ker zna plazovje sčasoma prodreti do ceste, ki vodi iz Maribora do Sv. Petra in do Sv. Martina. Nekateri prizadeti posestniki so se že obrnili potom županstva Sv. Peter na okrajno glavarstvo v Mariboru, naj ukrene potrebno, da se izkopljejo potrebni jarki in prisili posestnike, ki so prizadeti, da sporazumno izvršijo obrambno delo proti velikemu plazu. Nekateri posestniki bi sami radi izkopali odvajalne jake, a sosedje ne privolijo, da bi se voda odtekala preko njihovih zemljišč. Meje med posameznimi posestniki so namreč tako zveržene, da je nemogoče izpeljati vodne jake, če se prizadeti posestniki ne sporazumejo. Pa je tudi vprašanje, ali bodo sploh mogli iz lastne gospodarske moči to delo izvršiti, katero bi se vsekakor moralo smatrati za važno in nujno.

Drvo je ubilo v ponedeljek, dne 22. t. m., pri Sv. Križu pri Mariboru dobroznanega čevljarja Ferd. Mandl. V strmem bregu je podiral kostanj, a veter ga je zanesel na drugo stran, kakor sta delavca nameravala. Ko je bežal na stran, se mu je v mokrem listju spodrsnilo, tako da je padel na hrbet in držal navzdol, ravno pod drvo, ki mu je padlo z vso težo na vrat in glavo. Zapušča vdovo in četrto nepreskrbljenih otrok. Zares, bodimo pripravljeni, ker ne vemo, kdaj pride ura!

Štirje splavi obšli sredi Drave. Ker je Drava prejšnji teden padla in je tople vreme, se je zelo živahno razvil promet s splavi. Vožnja iz Dravske doline po vodi do Maribora je brez nevarnosti, a popolnoma je spremenila Drava glavni tok od Ptuja naprej. Zadnji petek so obšli na po zadnji povodnji nastali nasipni pod Ormožem kar štirje splavi. Splavarji so imeli seboj čoln, v katerem so se odpravili proti Varaždinu, da so si natančno ogledali novo nastale zapreke in nevarnosti. Sebe po tridnevnem, trudnem delu se je posrečilo omenjene splave zopet poriniti v glavni tok. Komaj so bili splavi v ponedeljek prosti, je prihrumela nenadoma močno narasla Drava in jih vrgla ponovno na nasipino. Splavarji so na čolnih rešili nekaj lesa, a še rešeno blago in vse štiri splave je raznesla Drava v noči od ponedeljka na torek. Škoda je ogromna. Mariborsko pristanišče je natlačeno s splavi, ki pa ne morejo naprej, ker je premalo veslačev in krmarjev. Ti splavi bodo čakali v Mariboru, dokler se ne vrnejo splavarji, ki so odpravili prve partije v Osijek, Dobrovo, Vukovar in Novi Sad. Za lastnike splavov znači to pomanjkanje izurjenih

Proslavimo 20letnico krščanskega prosvetnega dela, ki ga je vršila Prosvetna zveza v Mariboru med slovenskim narodom na njegovi narodni meji! Zato se udeležimo slavnostne akademije v nedeljo, dne 28. novembra 1926, ob treh popoldne v Narodnem gledališču in v ponedeljek dopoldne ob desetih obnove zbornice, na katerem naj bodo vsako naše društvo zastopano!

Sv. Jurij v Slov. gorah. Prireditel katoliškega izobraževalnega društva »Edinost« se vrši v nedeljo, dne 28. t. m., ne pa 21. t. m., kakor smo napačno poročali v zadnjem »Gospodarju«. Društvo priredi dve veseligr »Lazizdra/nik« in »Kje je meja?»

Gornja Poljskava. Naše izobraževalno društvo se kaj pridno giblje. Izmed odsekov pa zasluži največjo pohvalo in priznanje delavnosti dram. odsek. Takoj po obnem zboru se je pričel ta odsek uredjati in minulo nedeljo nam je priredil igro »Milnar in njegova hči«. Ni lahka ta igra in priznati se mora, da so se vkljub mnogim neprilikam dobro rešili svojo nalogo. Seveda je občinstvo najbolj zanimala vloga Marice, ki je v resnici bila tudi najbolj dovršena. Konrad je igral povsem zelo dobro, le v začetku se mu je nekam mudilo. Porenta zasluži sicer vso pohvalo, a vendar smo več pričakovali na nekaterih mestih. Izmed manjših vlog so častno rešili svojo nalogo predvsem župnik, potem pa grobar Gašpar in krčmar Sodec. Občinstvo je z zanimanjem sledilo igri, kar je tudi dobro znamenje, in se razšlo z najboljšimi vtisi.

Slov. katoliško prosvetno društvo pri Sv. Juriju ob južni žel. je imelo dne 31. oktobra svoj 25. redni obni zbor. Iz poročil odbornikov se je razvidlo, da društvo prav zadovoljivo deluje. Po obnem zboru je imel č. g. profesor Bogovič jako zanimivo predavanje v Sloveniji in v veličastnem evharističnem kongresu v Čikagi. Zadnji teden si je nabavila knjižnica posvetnega društva 50 novih knjig. Kako hitro bodo vezane in vpisane, se bodo izposojale. Vabimo vse, ki še niso člani, da pristopijo k društvu. Članarina znaša 10 Din letno.

Grizhe pri Celju. Katoliško prosvetno društvo v Grizah je uprizorilo preteklo nedeljo, dne 21. novembra 1926 igro »Zrtev spovedne molčečnosti«. Ker so morali mnogi vsled pomanjkanja prostora oditi, mnogi niso imeli prilike, splošno se je pa želelo, naj se igra ponovi, zato se bo ponovila prihodnjo nedeljo, dne 28. novembra 1926, ob pol 4. uri popoldne v dvorani ge. A. Piki v Grizah. Čisti dobiček se bo porabil za nove zvonove v Grizah. Se